

Zapojte se s námi do výzkumu! Využití zvířat volně žijících ve městech k monitorování patogenů přenášených vektory

Proces urbanizace nutí některé druhy živočichů osídlit nové a nepřírozené biotopy v městském prostředí. Koexistence s člověkem vede ke kolizím, jejichž výsledkem jsou mrtví ježci, veverky, ale i kuny nebo lišky na silnicích a ulicích, ptáci usmrcení nárazem do oken apod. Cílem našeho výzkumu je využít tyto „nedobrovolné oběti“ ke sledování koloběhu patogenů v městských a příměstských prostorech.

V plánované několikaleté studii chceme zjistit, zda jsou zvířata obývající městské

prostředí nakažena vybranými patogeny a mohou být zdrojem nákazy pro člověka např. prostřednictvím krevsajících vektorů. Zaměřujeme se hlavně na výskyt zvolených infekcí přenášených klíšťaty – anaplazmózy, babeziózy, boreliózy a klíšťové encefalitidy – v Praze, Brně a Českých Budějovicích. Studii realizuje katedra parazitologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy ve spolupráci s Parazitologickým ústavem Biologického centra AV ČR, v. v. i., a Veterinární a farmaceutickou univerzitou Brno.

Jak nám můžete pomoci?

- Mějte oči otevřené a noste s sebou dostatečně velký pevnější igelitový sáček.
- Pokud narazíte na uhynulého ježka, kosa nebo veverku, seberte je do pytle. Vždy používejte rukavice!
- Ozvěte se nám.

Kontaktní údaje:
Mgr. Karolína Majerová
e-mail: k.majerova@email.cz
tel.: 732 580 196

Jarmila Kubíková

Netypické stromy na Kampě v Praze

Při procházkách v parku na Malé Straně na Kampě si již delší dobu všímám asymetrického růstu starých stromů jírovce maďalu (*Aesculus hippocastanum*) v aleji u nábřeží mezi Sovovými mlýny a Lichtenštejnským palácem. Byly vysázeny těsně (ve vzdálenosti pouze 1 m) u nábřežní zdi nad Vltavou, zdvihající se asi 4 m nad hladinu řeky. V opačném směru do parku probíhá široká pěšina, lemovaná jednotlivými dřevinami. Jírovce podél nábřeží mají nápadně asymetrickou korunu, většina větví směřuje nad řeku, nikoli typicky vzhůru, ale vodorovně a převísele (geotropicky pozitivně) k vodní hladině.

Co může být příčinou takového růstu? Stromy na okrajích zapojeného lesa využívají otevřených světlin a rozšiřují tím směrem korunu. Zde nemůže být neobvyklý růst vyvolán zastíněním ze strany parku – navazuje trávník a jednotlivé stromy jsou v dostatečné vzdálenosti. Snad expozice vůči světovým stranám a výraznější oslunění? Nábřežní zeď směřuje od jihu k severu, řada stromů je osluněna bez překážky od východu (od Vltavy), ale ani odpolední západní záření není výrazně stíněno. Můžeme spekulovat o významu odrazu světelného záření od vodní hladiny, naopak záření dopadající na půdu je pohlcováno (např. učebnice ekofyziologie W. Larchera, 1988). Hodnoty záření a tím i teploty vzduchu nad vodní hladinou bývají pravděpodobně vyšší než nad půdním povrchem, a také vyrovnanější během dne i roku. To potvrdilo mnoho klimatických měření, mimo jiné při výzkumech na svazích u vodní přehrady Slapy u Živohošti, které provádělo geobotanické oddělení Přírodovědecké fakulty UK již v 60. letech 20. stol. pod vedením Jana Jeníka. Z pozorovaného místa na Kampě nemáme žádná klimatická měření záření, tep-

1 Neobvyklý charakter růstu větví starých jírovců u nábřežní zdi v pražském parku Kampa (únor 2017). Foto M. Kubík

lot ani vlhkosti, takže lze uplatňovat jen případné analogie. Záhadou zůstává růst přes zeď dolů. Jsou celkově ekologické podmínky tak příznivé (vyšší teploty, vlhkost, klid před větrem), že převažují nad geneticky zakotveným negativním geotropismem? Přitom ale části koruny nad půdním povrchem směřují nahoru. I při podrobnějším pozorování je vidět, že převísele rostou jen větve spodní části rozlehlé koruny, horní patra míří vzhůru. To by mohlo navodit domněnku, že celkový ekologický vliv vodní hladiny je odstíněn hustým olistěním dolních větví a horní část koruny se ocitá opět v průměrných podmínkách. Podobný jev bývá pozorován na hrázích rybníků (např. staré duby u Rožmberka u Třeboně).

Kontaktní údaje pro předplatitele

SEND Předplatné, s. r. o.
Ve Žlábku 1800/77, hala A3
193 00 Praha 9

tel.: 225 985 235
fax: 225 341 425
sms: 605 202 115
e-mail: send@send.cz
www.send.cz

Předplatné se nemění

S ročním (294 Kč) i dvouletým (568 Kč) předplatným tištěné Živy můžete také zakoupit elektronickou verzi – celý časopis ve formátu pdf ke stažení na webu Živy. Cena: 354 Kč/rok; 688 Kč/dva roky. Pro přístup k elektronické verzi je třeba dodat svou e-mailovou adresu distribuční firmě (viz výše) na kontakt: zaneta@send.cz.

Opravy

V článku Vznik a význam strukturálního zbarvení u brouků (Živa 2017, 2: 77–81) bylo na str. 81 chybně uvedeno následující tvrzení: „Müllerovské mimikry, kdy nejedovatý druh napodobuje jedovatý vzor, ...“ Správná formulace zní: „Batesovské (Batesiánské) mimikry, kdy nejedovatý druh napodobuje jedovatý vzor, ...“

V popisku fotografie na 4. str. obálky minulého čísla Živy 2017, 2 bylo uvedeno, že Jouglovka je brdským kamýkem. Tato přírodní rezervace však leží v Křivoklátské vrchovině.

Za obě chyby se redakce i autoři čtenářům omlouvají.